

Milyen típusú vírusok a koronavírusok? Honnan származnak?

A koronavírusok alapvetően állatok körében fordulnak elő, ugyanakkor egyes koronavírus törzsekről ismert, hogy képesek az emberben is fertőzést okozni. A koronavírusok mind állatról emberre, mind emberről emberre terjedhetnek.

Sokféle állatfaj lehet forrása az emberi megbetegedést okozó koronavírusoknak. A 2012-ben az Arab-félszigetről kiinduló, a közel-keleti légzőszervi szindróma járványát okozó koronavírus (MERS-CoV) elsődleges forrása a teve volt, míg a 2002-ben Kínából kiinduló, a súlyos akut légzőszervi szindróma járványát okozó koronavírus (SARS-CoV) a denevérről cibetmacskák közvetítésével terjedt át emberre. A koronavírusok okozta emberi megbetegedések súlyossága esetenként eltérő: a klinikai kép az enyhe, hétköznapi náthától a súlyosabb légúti megbetegedésekig terjedhet. Legtöbbször csak enyhe vagy mérsékelt súlyos felső légúti tüneteket okoznak az emberben. Ugyanakkor a MERS és a SARS járványok során súlyos, életveszélyes légúti megbetegedések is előfordultak.

Milyen vírus az új koronavírus?

A 2019-es év végén egy olyan új koronavírus törzs került azonosításra Kínában, amelyet korábban még nem észleltek emberi megbetegedések okozójaként. A jelenleg Kínában zajló járvány elsődleges forrása szintén egy állatfaj lehet, de a pontos forrás egyelőre még nem ismert. Az új koronavírus genetikailag hasonló a SARS-koronavírushoz, de jelenleg kevés ismeret áll rendelkezésére a vírus jellemzőiről, tulajdonságairól.

Mi a COVID-19?

Az új koronavírus által okozott betegség neve a COVID-19, amely a kínai Vuhanban a 2019 decemberében kitört járvány előtt ismeretlen volt.

Melyek a tünetei és mennyire súlyosak az új koronavírus által okozott fertőzések?

A betegség leggyakoribb tünetei a láz, a fáradtság és a száraz köhögés. Egyes betegeknél jelentkezhet fájdalom, orrdugulás, orrfolyás, torokfájás vagy hasmenés. Ezek a tünetek általában enyhék és fokozatosan jelentkeznek. Vannak olyan fertőzöttek, akiknél nem alakul ki semmilyen tünet és nem érzik magukat betegnek. A legtöbben (nagyjából 80%) bármely speciális kezelés nélkül felépülnek a betegségből. Minden 6. fertőzöttről nagyjából 1-nél alakul ki súlyos betegség és légzési nehézség. Azoknál valószínűbb ezeknek a kialakulása, akiknek már olyan meglévő egészségügyi problémáik vannak, mint a magas vérnyomás, szívproblémák, vagy cukorbetegség, valamint az idősebbeknél. A WHO adatai szerint eddig a fertőzés nagyjából 2%-a volt halálos kimenetelű.

Hogyan terjed a betegség?

A betegség az orrból vagy szájból származó apró cseppeken keresztül képes emberről emberre terjedni. Ezek a cseppek egy megfertőzött ember köhögésével vagy kilégzésével kerülnek a külvilágba és a beteg körüli tárgyakra, felületekre. Az emberek általában úgy fertőződnek meg, hogy belelegzik azokat a cseppeket, amiket egy fertőzött kiköhög vagy kilélegzik. Ugy is megfertőződhet valaki, hogy a cseppekkel szennyezett tárgyakhoz vagy felületekhez ér, majd a szeméhez, orrához vagy szájához nyúl. Mindezt fontos több, mint 2 méter távolságra maradni a megbetegedett személyektől.

El lehet kapni a betegséget olyan személytől, akinek nincsenek tünetei?

A betegség terjedése főleg a fertőzött személyek által kiköhögött, kilélegzett cseppeken keresztül történik. Annak a kockázata, hogy olyasvalakitől kapjuk el a betegséget, akinek egyáltalán nincsenek tünetei nagyon alacsony. Ugyanakkor, sok betegnél csupán enyhe tünetek jelentkeznek. Ezért elképzelhető, hogy olyasvalakitől kaphatjuk el a betegséget, akinél csupán enyhe köhögés jelentkezik és nem érzi betegnek magát.

Elkaphatom a COVID-19-et fertőzött széklet útján?

A jelenlegi ismeretek szerint ennek a kockázata alacsony. A kezdeti vizsgálatok azt mutatják, hogy egyes esetekben a vírus jelen lehet a betegek székletében és vizeletében, de az ezen az úton való terjedés nem jellemző. Mivel azonban a széklet útján történő megfertőződés is kockázatot jelenthet, továbbra is kiemelten fontos a higiénés szabályok betartása, úgymint rendszeres kézmosás a mosdó használat után és táplálkozás előtt.

Hogyan védekezhetünk a fertőzés ellen?

Nagyon fontos, hogy folyamatosan kövesse a COVID-19 járványra vonatkozó legfrissebb, hiteles információkat. Ezek elérhetőek a WHO honlapján, a Nemzeti Népegészségügyi Központ honlapján, illetve a helyi népegészségügyi hatóságoktól. A járvány továbbra is leginkább a Kínában élőket érinti, más államokban elszórta fordul elő a betegség. A legtöbb ember, aki megfertőződik enyhe betegségen esik át és rövid idő alatt felépül. Vigyázzon a saját és mások egészségére úgy, hogy betartja a következőket:

- 1. Rendszeresen és alaposan mossa meg kezét őket vízzel és szappannal vagy tisztítsa meg alkoholos kézfertőtlenítővel.** Miért? A kézmosás vagy alkoholos kézfertőtlenítés eltávolítja az esetleg a kezünkön lévő vírusokat.
- 2. Tartsa magát legalább 2 méter távolságra mindenkitől, aki köhög vagy tüsszent.** Miért? Köhögéskor vagy tüsszentéskor apró folyadékcseppek kerülnek a környezetbe, amelyek tartalmazhatják a vírust. Ha túl közel vagyunk, akkor belelegezhetjük a cseppeket és ezáltal a vírust is.
- 3. Kerülje a szeméi, az orra, és a szája érintését.** Miért? A kezünk számos felülettel, tárggyal érintkezik, melynek során szennyeződhet az ott lévő vírusokkal. Az így szennyezett kézzel a szem, a száj vagy az orr érintése esetén a vírus a szervezetünkbe kerülhet, azaz megfertőződhetünk.
- 4. Tegyen meg mindent, hogy Ön és környezete betartsa a megfelelő higiénés előírásokat. Ez azt jelenti, hogy takarja el a száját és orrát a behajlított könyökével vagy egy zsebkendővel, amikor köhög vagy tüsszent, ez után pedig azonnal dobja ki a használt zsebkendőt.** Miért? A vírus cseppfertőzéssel terjed. A köhögési, tüsszögési etikett betartásával megvédjük a körülöttünk lévőket a különböző vírusoktól, így az új koronavírustól is.
- 5. Ha betegnek érzi magát, lázas, köhög és nehezen lélegzik, akkor mielőbb keresse meg, hívja fel telefonon orvosát. Mondja el neki a tüneteket és azt, hogy az elmúlt időszakban koronavírus által fertőzött területen tartózkodott. Kövesse az orvos útmutatásait.** Miért? A telefonálás lehetővé teszi, hogy az orvosa a kijelölt egészségügyi intézménybe utalja. Ez Önt is megvédi és segít megelőzni a vírusok és egyéb fertőzések terjedését.

Hogyan lehet gyógyítani az új koronavírus által okozott fertőzést?

Az új koronavírus okozta megbetegedéseknek jelenleg nincs speciális, célzott kezelési módja, gyógyszere. Az érintett betegeknél a tüneteknek megfelelő, a beteg szervezetét, immunrendszerét, légzését támogató kezelést alkalmaznak (pl. oxigénterápia, folyadékkezelés, vírusellenes szerek, szükség esetén légzéstámogatás). A koronavírusok ellen jelenleg nincs védőoltás.

Mit tegyenek azok, akik nemrégiben (az elmúlt 14 nap folyamán) olyan helyre látogattak, ahol terjed az új koronavírus?

Legfontosabb, hogy kövessék a fenti útmutatót (Hogyan védekezhetünk a fertőzés ellen?) valamint győződjenek meg arról, hogy valóban járvánnyal érintett területen jártak-e. Ezek listája szintén megtalálható az nnk.gov.hu honlapon.

Ákár enyhe tünetek esetén is, de különösen, ha belézasodik, köhög és légzési nehézségei vannak, a lehető leghamarabb keresse fel orvosát. Telefonáljon és mondja el a házi orvosának, ha nemrég utazott. Miért? Ha telefonál, akkor a házi orvos fel tud készülni, hogy megfelelő védőeszközök alkalmazásával vizsgálja meg Önt, és a kijelölt egészségügyi intézetbe tudja Önt utalni. Ez segít elkerülni a fertőzés és más vírusok továbbterjedését is.

Mennyi az esély, hogy elkapom az új koronavírust?

Ennek kockázata attól függ, hogy hol él és hogy hova utazott a közelmúltban. A kockázat magasabb olyan helyeken, ahol közösségi terjedés fennáll. Az összes fertőzés 95%-a Kínában történik és ezek legtöbbször Hubei tartományban. A világ más részein élő emberek esetében a megfertőződés kockázata jelenleg alacsony. Ugyanakkor fontos, hogy tisztában legyünk a lakóhelyünket érintő helyzettel, illetve az ottani készülségi intézkedésekkel.

Hatékony védekezést jelenthet a koronavírussal szemben a maszk viselése?

Egy egészséges embernek nem javasolt orvosi maszkot viselnie. Csak akkor használjon maszkot, ha légzőszervi tünetei vannak (köhögés vagy tüsszentés). A maszkok viselése nagyon fontos az egészségügyi dolgozók számára. A WHO azt tanácsolja, hogy ésszerűen használjuk az orvosi maszkokat, hogy elkerüljük az értékes készletek felesleges pazarlását.

A védekezés leghatékonyabb módszere a rendszeres kézmosás, a szánk eltakarása a könyökhajlatunkkal vagy zsebkendővel köhögéskor, illetve a legalább 2 méteres távolság tartása olyan személyektől, akik köhögnek vagy tüsszentenek.

Milyen sokáig marad a vírus életben a tárgyak felületén?

Nem tudni biztosan milyen sokáig marad életben a vírus a különböző felületeken, de úgy tűnik, hogy hasonlóan viselkedik más koronavírusokhoz. A kutatások szerint a koronavírusok (és az előzetes információk szerint az új koronavírus is) pár órától akár több napig terjedően is életben maradhat a felületeken. Ez nagymértékben függ a külső környezeti tényezőktől is (pl. felület típusa, hőmérséklet, páratartalom).

Ha úgy gondolja, hogy egy adott felület fertőzött, akkor egyszerű fertőtlenítővel tisztítsa meg, hogy eltávolítsa a vírust és így megvédje magát és másokat. Mosson kezet vízzel és szappannal vagy végezzen kézfertőtlenítést alkohol-alapú fertőtlenítő szerrel. Kerülje a szemének, illetve a szájának és az orrának az érintését.

Biztonságos csomagot fogadni olyan területről, ahol jelentettek COVID-19 fertőzést?

Annak a valószínűsége, hogy egy fertőzött személy beszennyezzen kereskedelmi árut alacsony, és annak a kockázata is alacsony, hogy egy mozgatott, utaztatott és különböző kondícióknak és hőmérsékleteknek kitett csomagról elkapjuk a vírust. A csomagok esetén is vegye figyelembe az előző pontban leírtakat és szappannal mosson kezet.

Mi az, amivel nem tudom megelőzni a fertőzést?

A COVID-19 ellen nem hatásos sem a dohányzás, sem a hagyományos gyógynövények, sem egyidejűleg több maszk viselése, sem az öngyógyítás pl. antibiotikumokkal. Ezek bizonyos esetekben kifejezetten

károsak lehetnek.

Mit tesz a Nemzeti Népegészségügyi Központ?

A Nemzeti Népegészségügyi Központ honlapján tájékoztatókat, ajánlásokat, utazási tanácsokat tesz közzé a lakosság számára. Felkészült a diagnosztikai képesség és kapacitás biztosítására a referencia laboratóriumban, hazánkban kizárólag itt történik az új koronavírus diagnosztikus laboratóriumi vizsgálata. A Nemzeti Népegészségügyi Központ folyamatosan kapcsolatot tart a Belügyminisztériummal, a Honvédséggel, az Országos Katasztrófavédelmi Hatósággal, az Országos Mentőszolgálattal és az Állami Egészségügyi Ellátó Központtal, továbbá a nemzetközi szakmai szervezetekkel.

Forrás: WHO Q&A on coronaviruses (COVID-19) www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-coronaviruses